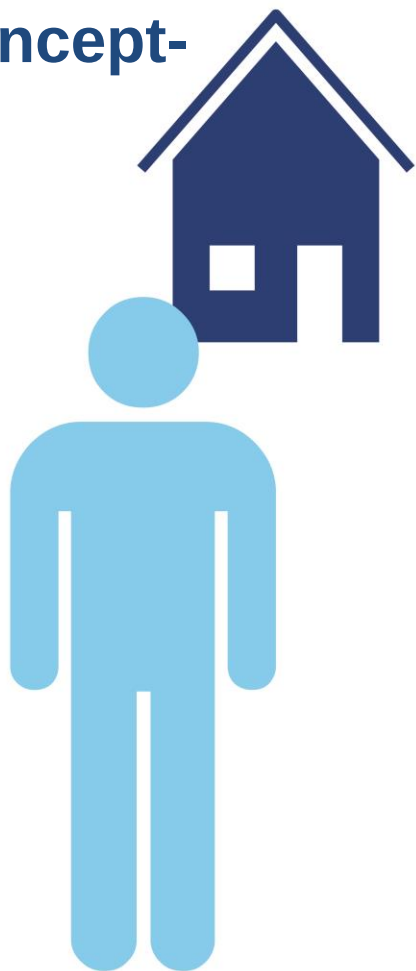

Startklaar maken van de Regiodeal Noordoost Fryslân

2D Economische en
Ecologische
versterking landbouw-
-concept-

Op 16 november 2018 heeft Agenda Netwerk Noordoost € 25 miljoen toegekend gekregen op de Regiodeal 'Versnellingsagenda Noordoost Fryslân', samen met de regiodeal Holwerd aan Zee. Deze toekenning is een geweldige impuls voor de uitvoering van de plannen die de regio heeft gemaakt. Het is een erkenning van het Rijk voor de uitdagingen waar de regio voor staat.

De Versnellingsagenda kent negen gedetailleerd uitgewerkte businesscases op de onderwerpen onderwijs en arbeidsmarkt, innovatie en ondernemerschap en doorontwikkeling van de samenwerking, geaccordeerd door 43 partijen.

In opdracht van Agenda Netwerk Noordoost

Versie 5 februari 2019

Public Result B.V.
Postbus 11649
2502 AP Den Haag
Tel: 070 – 3468816
e-mail: info@publicresult.nl
www.publicresult.nl
Referentie: nofry19

WAAR STAAN WE NU?

De startbijeenkomst van 13 december jl. heeft laten zien dat deze businesscase op de goede weg zit. De inhoudelijke plannings schrijden rap voort en er wordt ook voortgang geboekt in de voorbereiding van de administratieve (en personele) kant. De verlaagde bijdrage door het Rijk kan worden gecompenseerd door sterke inzetten op (externe) subsidiemiddelen.

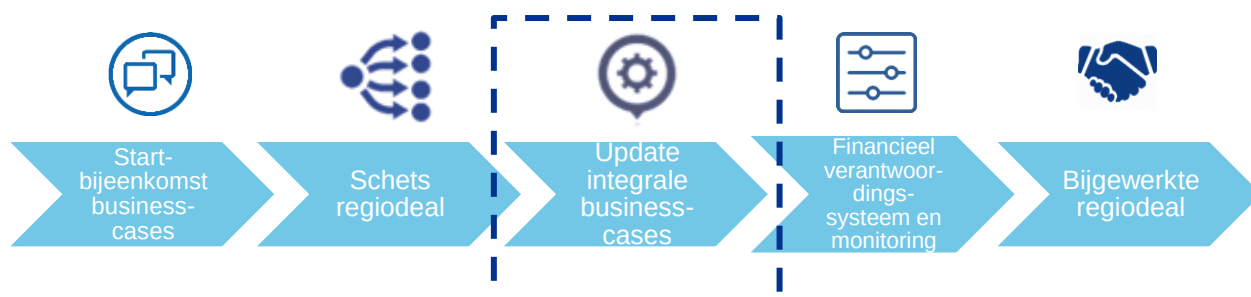
Wat hebben we gerealiseerd?

De voorbereidingen van deze businesscase zijn zo goed als afgerond. Er is een financiële planning opgesteld en een kerngroep geformeerd. De acht thema's worden opgepakt door acht thematafels met elk een voorzitter die tevens lector is aan de VHL. Bestaande contacten in de regio hebben ertoe geleid dat al een reeks projecten op de plank ligt. De trekkers van deze projecten willen snel van start gaan, het gaat om een beoogd omvang van een kleine € 2 mln. Voor de uitvoering van deze businesscase moeten er een coördinator en een secretaris in dienst worden genomen. De vacaturetekst voor de coördinator is reeds opgesteld en kan worden gepubliceerd zodra er een vaste toezegging voor financiering ligt.

Wat hebben we geleerd?

Tijdens de voorbereiding is gebleken dat er grote belangstelling is om met projecten van start te kunnen gaan. De trekkers van deze businesscase staan dan ook klaar om met de uitvoering te beginnen. In de businesscase zijn een aantal doelwaarden gedefinieerd (200 projecten tot 2025), die aangezien de reeds op de plank liggende ideeën en concepten realistisch blijken.

De uitvoerende fase is in aantocht. Stap 3 van het stappenplan om de Regiodeal Noordoost Fryslân start klaar te maken is begonnen; de update integrale businesscases. Dit kick-off document is een aanvulling op de businesscase op basis van de activiteiten die tot nu toe zijn uitgevoerd en de afspraken die zijn gemaakt tijdens de startbijeenkomst.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Als onderdeel van programmalijn twee van de versnellingsagenda is businesscase 2D Economische en Ecologische ontwikkeling landbouw in de stijgers gezet. Doel is om in Noordoost Fryslân een economisch slim en ecologisch verantwoorde agrarische sector te hebben, die als kennislab kan fungeren voor de rest van Nederland ('van krimp naar kraamkamer'). Hierin is ook de verbinding tussen agri en food, tot een agrifoodcluster van belang. Met het project "Fjildlab Noordoost Fryslân" wordt ingezet op productkennis en kwaliteit en kennis over landbouwgrond, gecombineerd met alle denkbare technologieën en er worden stappen gezet naar uitvoeringsplannen en verdienmodellen. Dit gebeurt op acht thema's, van gezonde bodem tot duurzame energie, mest, voer en voeding.

- Een samenwerkingsverband dat inhoudelijk is georganiseerd rondom de 8 kernthema's. Er worden acht kennistafels binnen Fjildlab georganiseerd: 1. Natuur, biodiversiteit, landschap en recreatieve sector, 2. Gezonde bodem, 3. Water en landbouw, 4. Duurzame energie, 5. Mest, 6. Voeer, 7. Zoet en Zout, 8. Voeding
- 4 proefvelden met faciliteiten voor onderzoek, samenwerking, cocreatie, testen, demonstreren en bewustwording.
- Een informatie- en communicatiestructuur met een website, filmpjes, vakartikelen, cursussen, expo's en demo's met als doel het uitdragen van de bevindingen en het aanleren van vaardigheden.
- Realisatie van nieuwe verdienmodellen (50x): Deelname aan Fjildlab Noordoost Fryslân zorgt voor een meetbare ontwikkeling van kennis en kunde naar kassa in een circulaire gebiedseconomie.
- Uitvoering van projecten (200x): Een samenhangende reeks van voorstellen, projecten en onderzoeken en verdienmodellen dat zich richt op het realiseren van nieuwe diensten, producten en ideeën aangaande circulaire economie in landbouwgebieden. Deze geven naast antwoord op specifieke onderzoeksvragen vanuit productontwikkeling, ook inzicht in en antwoorden op bredere maatschappelijke vragen

HOE KOMEN WE DAAR?

In het onderstaande volgen de belangrijkste accenten uit de startbijeenkomst op 13 december en de samenhang met andere businesscases:

- Om te komen tot uitvoering van de businesscase, is er een samenwerkingsverband opgericht dat inhoudelijk is georganiseerd rondom de 8 kernthema's. Er komen vier proefvelden met faciliteiten voor onderzoek, samenwerking, co-creatie, testen, demonstreren en bewustwording.
- Daaromheen moet er een informatie- en communicatiestructuur worden gerealiseerd, met een website, filmpjes, vak-artikelen, cursussen, expo's en demo's met als doel het uitdragen van de bevindingen en het aanleren van vaardigheden.
- Een samenhangende reeks van voorstellen, projecten en onderzoeken en verdienmodellen dat zich richt op het realiseren van nieuwe diensten, producten en ideeën aangaande circulaire economie in landbouwgebieden dient zich aan. Deze geven naast antwoord op specifieke onderzoeksvragen vanuit productontwikkeling, ook inzicht in en antwoorden op bredere maatschappelijke vragen als:
 - de directe koppeling met circulaire economie initiatieven aan landbouw: het belang van samenwerking, de waarde van 'goede' landbouw voor de kwaliteit;
 - van producten, het effect van circulaire economie op de kwaliteit van het landbouwgebied);
 - een extra impuls voor de werkgelegenheid en het bruto regionaal product door verkorting van de arbeidsketen (meer productie binnen de regio, zoals streekproducten);
 - ervaringen met het realiseren van een gebiedsaanpak: socio-economische aspecten, wet- en regelgeving, succes-/ faalfactoren voor verdienmodellen;
 - een methodiek gericht op de verwaarding van het gebied als geheel (met kansen en valkuilen).
- De kerngroep zal precieze criteria opstellen om de voorstellen te beoordelen op haalbaarheid en doelmatigheid.
- Het Fjildlab heeft 6-7 projectvoorstellen binnen die allen graag van start willen gaan. Omvang hiervan is ca. € 1 mln. Dit laat zien dat er behoefte is aan het Fjildlab en dat er concrete resultaten geboekt kunnen worden. De kerngroep wil de projectindieners graag positief bericht geven om van start te kunnen gaan.
- VHL ziet mogelijkheden om zich in te spannen om extra financiering binnen te halen.
- Een coördinator voor het Fjildlab is nodig. Dit is idealiter de kennismakelaar landbouw die als 3^e kennismakelaar in de regio is beoogd, zoals omschreven bij de ontwikkeling van de regionale uitvoeringsorganisatie (businesscase 3A).
- Het KCNL (Kenniscentrum Natuur en Leefomgeving) heeft middelen beschikbaar om mogelijk een deel van de voorfinanciering te kunnen regelen.

Bespreekpunten voor de kerngroep:

- Wat zijn de rollen van alle in de businesscase genoemde partners?
- Afstemming met businesscase 3A
- Criteria projecten voor Fjildlab
- Monitoring van projecten, bewaking voortgang en resultaten

Het is de bedoeling dat er ongeveer drie tot vier projecten per thema per jaar zullen zijn. De planning komt er dan voor de komende jaren als volgt uit te zien:

Jaar		Planning
2019	<i>Opzetten van en overleg tussen kerngroep (6x)</i>	<i>V.a. Jan 2019</i>
	<i>Opzetten van en overleg thematafels (10x)</i>	<i>idem</i>
	<i>Goedkeuring plannen t.a.v. regiodeal/versnellingsagenda in de raden en staten</i>	<i>April-juni 2019</i>
	<i>Aannemen secretaris en een Fjildlab coördinator</i>	<i>direct na voorafgaande</i>
	<i>Het komen tot/ deelnemen aan een organisatie die de proeftuin in binnen- en buitenland promoot.</i>	<i>idem</i>
	<i>Start procedure verwerving subsidiemiddelen</i>	<i>idem</i>
	<i>Eerste projecten van start laten gaan</i>	<i>idem</i>
2020	<i>Het aanbieden van leerwerk combinaties in agrarische bedrijven om het personeelbestand op peil te houden.</i>	<i>Begin 2020</i>
	<i>Projecten van start laten gaan</i>	<i>idem</i>
	<i>Realisatie nieuwe verdienmodellen</i>	<i>idem</i>

Bespreekpunten voor de kerngroep:

- Wat is de planning en wat zijn de mijlpalen op de lange termijn?

HOE GAAN WE DAT ORGANISEREN?

Om de businesscase tot uitvoering te krijgen, is er een kerngroep aangesteld. De leden van de kerngroep zetten zich in voor een adequate uitvoering van deze businesscase. Tevens zijn zij er om de voortgang van de businesscase te bewaken en de projecten, en de project aanvragers, te toetsen op de opgestelde voorwaarden en criteria. In de kerngroep zullen plaatsnemen:

- Tom de Boer (ONOF);
- Albert van der Ploeg (Noardlike Fryske Walden);
- Emiel Elferink (Hogeschool van Hall Larenstein);
- Hans Kroodsma (collectief Waadrane)

Naaste de kerngroep komt er een nog aan te stellen secretaris en een Fjildlab coördinator. Voor deze tweede genoemde functie wordt de verbinding gezocht met de kennismakelaars, om de inzet, uitgedrukt in FTE, te bepalen. Dit zal mogelijk kunnen leiden tot een aanpassing van het budget, cq. een kleine besparing op de geraamde kosten (in een van de businesscases). De vacature voor deze positie ligt klaar en kan worden uitgezet zodra de versnellingsagenda groen ligt krijgt. Ook komen er acht kennistafels met elk een aanjager (lectoren van de VHL).

Het totale investeringsbedrag is €16.220.000, waarbij 14% (ongeveer 2,2 miljoen euro) is gereserveerd voor de basisstructuur en het grootste deel, 86% (ongeveer 14 miljoen euro), voor projecten. De planning is dat de eerste projecten in 2019 kunnen beginnen, maar het accent ligt op een grootschaligere start in 2020, vandaar dat vanaf dat jaar de investering in de projecten groter wordt. Het gat dat is ontstaan in de financiering door het feit dat door het Rijk een lagere bijdrage is toegekend ten opzichte van de aanvraag kan worden gevuld. De VHL heeft toegezegd om de inzet richting externe financiering (subsidies) te verhogen en de ontbrekende Rijksmiddelen op deze manier te vervangen (zie ook bijlage voor begroting Fjildlab).

Verdeling over jaarschijven	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Basisstructuur	€ 428.697	€ 426.197	€ 356.197	€ 356.197	€ 356.197	€ 356.197
Projecten	€ 1.161.693	€ 3.020.402	€ 3.119.975	€ 2.821.254	€ 2.157.430	€ 1.659.561

Bespreekpunten voor de kick-off bijeenkomst (/overleg kernteam)

- (in overleg met kennis makelaar) Fte's voor Fjildlab coördinator
- Financieringsafspraken: van welke regelingen kan er gebruik gemaakt worden?
- Wie uiteindelijk beslist welke projecten wel en welke projecten niet mee mogen en kunnen doen
- Is er een plafond aan het aantal projecten dat wordt toegewezen? En zo ja, is er dan een datum tot wanneer je je kunt ingeschreven, of is het wie het eerste komt, die het eerste maalt?

BIJLAGE 1: BUSINESSCASE

BIJLAGE 2: BEGROTING FJILDLAB

2.d Economisch en ecologisch gebruik landbouwareaal uitgaande van circulaire economie
1. Doel en beoogde meetbare resultaten/effekten - Het doel is om in Noordoost Fryslân een economisch slim en ecologisch verantwoorde agrarische sector te hebben, die als kennislab kan fungeren voor de rest van Nederland ('van krimp naar kraamkamer'). Hierin is ook de verbinding tussen agri en food, tot een agrofoodcluster van belang. Daarvoor is verbinding met de foodsector buiten de regio nodig. De regio kenmerkt zich door een schakering van landbouw en veeteelt, groot- en kleinschalige bedrijven, biologische en traditionele landbouw en veeteelt. - De provincie Fryslân wil dé ontwikkelregio op het gebied van circulaire economie worden in 2025. Daarvoor zet de provincie samen met Vereniging Circulair Friesland (VCF) een programma op. Onder andere voor het thema landbouw wordt een regionale transitieagenda opgesteld, die een uitvoeringsprogramma voorstellen voor samenwerkende partijen binnen overheid, brancheverenigingen en ondernemers. Over de beleidsbrief van de provincie vindt eind maart 2018 in de Provinciale Staten besluitvorming plaats. In de transitieagenda landbouw wordt ingegaan op thema's als het sluiten van kringlopen, een gezonde bodem, eiwittransitie en optimale waardebenutting. Op deze thema's worden landbouwdeals gesloten. - Doordat de agrarische sector kapitaalsintensief is en de marges nu al erg smal zijn, is een randvoorwaarde dat de businesscase financieel sluitend is, zo nodig met een (Nederlandse of Europese) financiële impuls gedurende de ontwikkelingsfase. - De basis voor de businesscase is het project "Fjildlab Noordoost Fryslân". Het project omvat de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a. en Tytsjerksteradiel, en daarnaast de buiten de regio gelegen gemeente Smallingerland. Er wordt ingezet op productkennis en kwaliteit en kennis over landbouwgrond, gecombineerd met alle denkbare technologieën en er worden stappen gezet naar uitvoeringsplannen en verdienmodellen. Het samenwerkingsverband richt zich op de volgende acht kernthema's: - Natuur, biodiversiteit, landschap en recreatieve sector: omzetten tot nieuwe producten en diensten (bijvoorbeeld: energie uit hout, streekproducten als bessen en bramen die in het landschap ingepast worden) - Gezonde bodem: als basis voor de circulaire economie (bijvoorbeeld: productie en toepassing van Bokashi en het bovengronds uitrijden van drijfmest) - Water en landbouw: verwaarden van blauwe en groene ecosysteemdiensten (bijvoorbeeld: onderzoek naar nieuwe teelten en producten afkomstig van deze teelten) - Duurzame energie: regionaal geproduceerd en afgezet (bijvoorbeeld: opzetten energicoöperaties, boeren en burgers verbinden bij het plaatsen van zonnepanelen en kleine windmolens) - Mest: regionale verwerking (bijvoorbeeld: nieuwe toepassingen voor mest zoals T-shirts uit runderdrijfmest en zoeken naar cross over mogelijkheden) - Voer: reststromen verwaarden (bijvoorbeeld: sluiten van de eiwit behoefte) Zoet en Zout: zilte producten en diensten (bijvoorbeeld: onderzoek naar teelt van zilte gewassen) - Voeding: gezond, regionaal en functioneel (bijvoorbeeld projecten rondom lokaal geproduceerd voedsel) Uitdiepen van deze kernthema's moet de cross-over naar een gebiedsgerichte circulaire economie gaan ondersteunen. - Daarnaast is er sinds juli 2017 een publiek private samenwerking Biobased Economy Friesland met een looptijd tot juli 2021. De PPS richt zich op Noordoost Fryslân en Zuidoost Friesland. Om kansen op het gebied van economische ontwikkeling en werkgelegenheid te concretiseren is kennis, ondernemerschap en daadkracht nodig. Er zijn drie pijlers: 1) aansluiting bij BeStart (een initiatief vanuit ondernemers, overheden en kennisinstellingen op het gebied van cleantech). BeStart is een ontwikkelprogramma voor jonge ondernemers die werken aan innovaties op het gebied van biobased of circulaire economie. 2) verdieping binnen twee regionale programma's rondom Biobased Economy (Better Wetter en Ecomunitypark), met aansluiting bij de regioagenda's van NO en ZO Fryslân, 3) samenwerking met een aantal individuele, toonaangevende, ambitieuze ondernemers uit NO en ZO Friesland. In Fjildlab Noordoost Fryslân kan aansluiting bij dit programma worden gezocht. - Aansluitend op de PPS Biobased economy is het Brûsplak ontwikkeld. Het Brûsplak is onderdeel van het regionale programma 'Better Wetter: de proeftuin voor toekomstbestendig waterbeheer, voor ecologie en economie. Door combinatie van factoren zoals bodemdaling in het veenweidegebied, vaak drogere periodes en meer extreme regenbuien, moet er nagedacht worden over een toekomstbestendig waterbeheer en nieuwe verdienmodellen in (zeer) natte omstandigheden. Het Bûtenfjild is een ideale proeftuin om dat te onderzoeken en proeven te doen. Overheid, ondernemers, maatschappelijke organisaties, onderwijs en onderzoek werken hierin nauw samen. Het Brûsplak ligt in het hart van het Bûtenfjild en verbindt alle partijen. - Regionale vertegenwoordigers van de sector ervaren wet- en regelgeving als een knelpunt voor goede ontwikkeling van de sector. Fjildlab Noordoost Fryslân kan als onderdeel van het ANNO programma 'Grien & Blau' worden gezien. Beoogde (meetbare) resultaten/effekten: Een samenwerkingsverband dat inhoudelijk is georganiseerd rondom de 8 kernthema's. Er zijn inmiddels zes van de acht kennistafels van Fjildlab georganiseerd (de thema's verzilting en voeding worden nog georganiseerd). 4 proefvelden met faciliteiten voor onderzoek, samenwerking, co-creatie, testen, demonstreren en bewustwording. - Een informatie en communicatiestructuur met een website, filmpjes, vakartikelen, cursussen, expo's en demo's met als doel het uitdragen van de bevindingen en het aanleren van vaardigheden. - Een samenhangende reeks van voorstellen, projecten en onderzoeken en verdienmodellen dat zich richt op het realiseren van nieuwe diensten, producten en ideeën aangaande circulaire economie in landbouwgebieden. Deze geven naast antwoord op specifieke onderzoeksvragen vanuit productontwikkeling, ook inzicht in en antwoorden op bredere maatschappelijke vragen als: - de directe koppeling met circulaire economie initiatieven aan landbouw: het belang van samenwerking, de waarde van 'goede' landbouw voor de kwaliteit van producten, het effect van circulaire economie op de kwaliteit van het landbouwgebied); een extra impuls voor de werkgelegenheid en het bruto regionaal product door verkorting van de arbeidsketen (meer productie binnen de regio, zoals streekproducten); - ervaringen met het realiseren van een gebiedsaanpak: socio-economische aspecten, wet- en regelgeving, succes-/ faalfactoren voor verdienmodellen; - een methodiek gericht op de verwaarding van het gebied als geheel (met kansen en valkuilen). - Vooruitlopend op de bovengenoemde zaken kan in ieder geval gedacht worden aan het volgende: - inventarisatie van het gewenste gebruik van bodem, water en waterberging en de daarbij behorende randvoorwaarden; - het opstellen van een grondstoffen stroom analyse in de regio; - omzetten van inventarisaties van satelliet/dronebeelden in een concreet handelingsperspectief voor de boeren: wat kunnen en wat moeten ze er mee; - het in beeld brengen en realiseren van de kansen van verzilting voor de agrarische sector, via initiatieven zoals 'Holwerd aan Zee', 'Van Zoet naar Zout' en de 'Saltcampus'; - het afstemmen van vraag en aanbod tussen akkerbouw en veehouderij bedrijven van vraag en aanbod van (rest)producten; - het in beeld brengen en realiseren van kansrijke crossovers tussen de verschillende branches, zoals duurzame energie, biobased producten voor bouw en chemiesector;

- het inventariseren en adresseren van knellende wet- en regelgeving;
 - het verkennen en realiseren van pilots. Ook in samenwerking met andere initiatieven in de regio zoals de “Potato Valley”.
- Deelname aan Fjildlab Noordoost Fryslân zorgt voor een meetbare ontwikkeling van kennis en kunde naar kassa in een circulaire gebiedseconomie.
 - Resultaat in 2018: 5 projecten. Tussen 2018 en 2025: een groei van 20 (begin) tot 50 (naar 2025 toe) projecten per jaar. In totaal 200 projecten (3 tot 4 projecten per kernthema/jaar).
 - Het realiseren van in totaal 50 nieuwe verdienmodellen in 2025.
 - Het komen tot/deelnemen aan een organisatie die de proeftuin in binnen- en buitenland promoot.
 - Het aanbieden van leerwerk combinaties in agrarische bedrijven om het personeelbestand op peil te houden.
 - Daarnaast is afstemming en verbinding met de PPS Biobased Economy Friesland en het Brûsplak noodzakelijk.
 - Tot slot zal in samenspraak met UWV en het ministerie van SZW moeten worden bezien hoe de regeldruk kan worden verminderd door met name regels die belemmerend werken op te heffen of aan te passen.

2. Partners

Trekker: Albert van der Ploeg (Noardlike Fryske Wâlden), ondersteund door een op te zetten kopgroep / denktank van agrariërs (agrariërs als co-creators van het kenniscentrum). Als meer partijen deelnemen aan de kenniskringen van Fjildlab Noordoost Fryslân, is er minimaal een trekker voor elke tafel. Momenteel zit al in elke kenniskring een ondernemer verbonden aan ONOF.

- Provincie Friesland
- Vereniging Noardlike Fryske Wâlden (NFW)
- Van Hall Larenstein (VHL)
- Ondernemersfederatie Noordoost Fryslân (ONOF)
- Namens alle partners reeds betrokken bij het Fjildlab Noordoost Fryslân, te weten:
 - Agrariërs NFW
 - Ondernemers ONOF
 - Anteagroup
 - Wetterskip
 - Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
 - A&W advies
 - Wetsus
 - Vitens
 - Compact board
 - Gemeenten Noordoost Friesland
 - NMI-agro
 - Mulder Agro
 - Louis Bolk Instituut
 - WUR
 - Nordwin
 - Aequator
 - LTO-noord
 - DLV advies
 - OBN
 - Staatsbosbeheer
 - Ministerie EZ
 - Engie
 - Ekwadraat
 - KEI
 - Kenniswerkplaats
 - Emissierechten.nl
 - Energiecoöperatie Garyp
 - Agriton
 - Sikma Stroobos
 - Partners KC Bodem
- Partners PPS Biobased Economy Friesland en het Brûsplak voor zover hierboven nog niet genoemd.
- Andere relevante initiatieven zoals: Dairy Campus, Potato Valley en de Bouwcampus

3. Planning en mijlpalen

Op 14 maart 2018 zijn de eerste landbouwdeals ondertekend. Provincie en partijen committeren zich daarbij om voor de deals op korte termijn concrete plannen van aanpak op te stellen waarin ook inzicht gegeven wordt in de bijdragen van partners en provincie voor de uitvoering ervan. Provincie zal de deals meenemen in het uitvoeringsprogramma Duurzame Landbouw en Agrofood dat medio 2018 aan Provinciale Staten wordt voorgelegd. Daarnaast zal de provincie zich ook inzetten om voor de deals te kijken naar financiering vanuit POP en Leader programma's en landelijke en EU gelden. Uitvoering van de projecten vindt plaats in de periode 2018-2025.

In 2018 moet tevens worden aangesloten bij de PPS Biobased Economy Friesland/het Brûsplak.

4. Projectorganisatie

De kosten worden geraamd op minimaal €1 miljoen per jaar en maximaal €3 miljoen per jaar. De totale projectkosten voor 200 projecten tot 2025 wordt geraamd op maximaal €24 miljoen. Vooralsnog wordt uitgegaan van € 16 miljoen tot 2025. Daarnaast zijn er de kosten voor de basisstructuur.

Benodigd budget:

Kostenraming	
Uitvoering projecten 2018-2025	€ 14.000.000
Inrichting basisstructuur	€ 2.220.000
Totaal	€ 16.220.000

Kostenverdeling	
EU subsidies (ELGF/ELPO)	€ 3.244.000
Provincie Fryslân/lokale overheden/regio-envelop	€ 9.732.000
Bedrijfsleven	€ 2.433.000
Onderwijs	€ 811.000
Totaal	€ 16.220.000

EU: 20%

Provincie/lokale overheden/regio-envelop: 50%

Bedrijfsleven: 15%

Onderwijs: 5%

VHL gaat, tezamen met de andere betrokken HBO's en MBO's, de inspanningverplichting aan om 1/3 van de benodigde projectkosten extern te verwerven uit onderzoeksmiddelen tot maximaal €1.000.000,-/jaar.

ONOF en NFW gaan tezamen de inspanningsverplichting aan om 1/3 van de benodigde projectkosten uit de markt te genereren. Te weten cash of in-kind bijdrage van ondernemers en organisaties uit de regio.

NFW: gaat de verplichting aan om eenmalig een bijdrage te leveren aan de basiskosten voor de inrichting van de proefpercelen van €40.000,- en jaarlijks een bijdrage van €5.000,- voor de vergoeding van het gebruik van de proefpercelen tot 2025. Daarnaast gaat NFW de verplichting aan om in 2018, €40.000,- in cash bij te dragen aan de projectkosten van projecten op het gebied van energietransitie.

De provincie Friesland: gaat de verplichting aan om €30.000,- bij te dragen aan de basiskosten van Fjildlab Noordoost Fryslân. Bij een positieve jaarlijkse evaluatie, spant de provincie zich in om tot 2025 genoemd bedrag, gecorrigeerd voor inflatie, jaarlijks bij te dragen. De provincie gaat tevens de inspanningsverplichting aan om 40% van 1/3 van de projectkosten bij te dragen. Deze middelen worden aangewend voor de noodzakelijk matching van de onderzoeksmiddelen. Benodigde provinciale middelen kunnen afkomstig zijn uit bestaande provinciale financieringsinstrumenten. Per project wordt door de provincie beoordeeld welk financieringsinstrument passend is

Het **ministerie EZ** gaat via de regiodeal NOF de verplichting aan van een bijdrage aan de basiskosten van €8.000,- per project.

Subsidiemogelijkheden o.a.:

EU:

Energietransitie Financieringsfaciliteit (ETFF): PM (v.a. €750.000)

LIFE: PM

Rijk:

Investeringsprogramma Transitieagenda biomassa en voeding

Diverse subsidiemogelijkheden via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Provincie:

Subsidieregeling circulaire economie (max €50.000,- per project)

Transitiefonds landbouw